

Aŭstraliaj Esperantistoj

Novajletero de ĉiuj Aŭstraliaj Esperantistoj

Redaktoro Roger Springer Provlegita de Franciska Toubale

PLENUMITA 10/09/2020 Kvarcentnaŭdekkvina eldono (unua eldono 20/09/2011)

Subtenu vian Novajleteron

Sendu novaĵojn, leterojn, fotojn, informojn al Roger Springer rogerspringer@tpg.com.au;

Uzindaj ligoj [reta-vortaro](#) [Freelang Vortaro](#) [Plena Ilustrita Vortaro](#) [Duolingo](#)

[Google Translate](#) [Pasintaj AE eldonoj](#) [duolingo entute](#) [lingvohelpilo](#)

[Esperanta Retradio](#) [Esperanta himno](#) [PMEGramatiko](#) [openclipart](#)

Oni povas meti sian nomon, retadreson, urbon kaj landon al la listo de ricevantoj. rspring@tpg.com.au

Entute **740,500** lernantoj nun studas Esperanton per Duolingo

Nun studas **287,000** lernantoj per la angla lingvo. (Ekde Majo 2015)

Nun studas **227,000** lernantoj per la hispana lingvo. (Ekde Oktobro 2016)

Nun studas **211,000** lernantoj per la portugala lingvo. (Ekde Majo 2018)

Nun studas **15,500** lernantoj per la franca lingvo. (Ekde julio 2020)

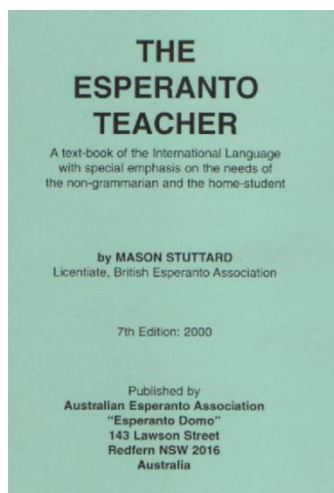
Nun preparas Esperantan programon por ĉinoj. (Ekde novembro 2020 ?)

(Marcel naskiĝis 4-an de Decembro 1917)

EKSTRAĴOJ ĈE LA ENKONDUKO DE "THE ESPERANTO-TEACHER".

N.ro 1 de "Por Komencantoj".

EKSTRAĴOJ ĈE LECIONO 1 DE "THE ESPERANTO-TEACHER.

Principe en Esperanto ĉiuj vortoj estas neŝanĝeblaj radikoj. Ĉiu radiko apartenas al unu el la 9 gramatikaj "kategorioj" (*Parts of speech*). La plej multaj estas la Substantivoj, la Adjektivoj, la Verboj, kaj la Adverboj. La radikoj ne montras, al kiu kategorio ili apartenas. La radikoj ne bezonas montri tion, ĉar la vortaroj montras tion kaj vi simple lernu tion. Sed por fari ke vi kaj ni plirapide rekonu la kategorion, Zamenhof decidis ke la plej multaj vortoj devas montri sian kategorion per speciala finaĵo. Tiuj estas -o por la substantivoj, -a por la adjektivoj, -i (kaj aliaj) por la verboj, kaj -e por la neoriginalaj adverboj (= tiuj faritaj el adjektivoj).

Unusilabaj vortoj, do tiuj kun nur unu vokalo, ne havas akcenton, escepte por kontrasti kun alia vorto, ekz. "Nia garaĝo estas FOR de la domo, NE ĈE la domo".

(daŭrigota)

Marcel Leereveld.

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

Surhavu vizaĝmaskon.

Unu terno povas elŝpruci ĝis 8 metroj.

<https://twitter.com/i/status/1245591199034929153>

Homoj protektas aliulojn per la surporto de masko

Protektilo por la **surportanto** sed ankaŭ por la **proksimuloj**

Roger Springer

Grandaj batalaj ŝipoj nun facile detruotaj per aviadiloj

Grandaj
aviadilportantaj
ŝipoj nun facile
detruebligas per
inteligentaj uzoj
de misiloj.

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

<https://www.greanvillepost.com/2020/09/03/why-china-and-the-united-states-must-have-a-war/>

Kontraŭ misilo kostas \$1,500,000 (*Patriot 3*)

Ordinara atakmisilo kostas \$500,000 kaj falsa misilo kostas ĉu \$10,000

Por esti certa oni devas uzi almenaŭ tri defendajn misilojn \$4,500,000

Do nur 3 falsaj misilojn (ĉu \$40,000) tiam la defendaj misiloj kostus ĉu \$13,500,000

Oni povas inter unu vera misilo sendi 10 falsajn misilojn kiuj kostas \$600,000.

Granda Aviadilportanta ŝipo kostas \$13,500,000,000. *Roger Springer*

(Marcel naskiĝis 4-an de Decembro 1917)

“La plej bela familio.”

KIO ESTAS MONO ?

Roger petas nin diri al li ĉu ni samopinias pri lia klarigo pri mono.

Jam kiam la homoj ankoraŭ ne havis skribitan lingvon, ili iel markis, ke kaj kiom unu homo rajtas ricevi da helpo aŭ laboro de alia persono kiun li helpis antaŭe. Tiu marko ke alia persono ŝuldas al vi laboron estis jam speco de mono. Poste, kiam vi havis skribitan lingvon, vi ricevis skribitan noton dirantan ke vi ricevos en la estonteco helpon aŭ laboron el de la alia persono, kaj kiom. La alia persono donis al vi tiun ŝuldokonfesion, tiun monon. En la kapitalismo oni ĝeneraligis tiujn konfesojn, tiun monon, tiel ke oni povis uzi ilin por “pagi” ŝuldokonfesion al iu ajn. Nuntempe la mono, la pagopromeso, diras ke vi ricevos helpon, laboron, aŭ servon de tiu kiu ricevas vian monon. Per mono vi ricevos iun ajn servon el de iu ajn. Kaj ju pli da mono vi havas, des pli da servoj vi povos ricevi, kaj tio indikas vian “riĉecon”. Mono do reprezentas posedon, kaj kiel do vi povas havi pli da posedo ol aliuloj? Simple pro la (neĝusta) familia sistemo per kiu vi ricevis el de viaj gepatroj pli da posedo ol ricevis aliuloj kaj/aŭ per tio ke vi mem (same kiel faris viaj gepatroj) dum viaj interŝanĝadoj sukcesis ricevi pli da valoro ol valoris via mono, via “help”. Konsekvence riĉeco estas klera ŝtelado, speco de lernita kaj lernata profesio aŭ “komerco”. En la kapitalismo, se vi havas pli da mono ol la mezano, tiu ekstra mono do reprezentas ŝtelitan posedon.

Marcel Leereveld.

“NIA ESPERANTA ROND’ .”

En mia menso mi kantadas nun la rekantaĵon de populara kanto itala, kies teksto estas “Ĉiu, ĉiu, ĉiu, ĉiu; Ĉiu en la tuta mond’; Scias ke l’ plej bela familio; Estas nia Esperanta rond’”. Tio memorigas min pri la “plej bela familio” de Igor kaj liaj geamikoj, antaŭ dekkvino da jaroj. Mi ne scias la reston de la itala kanto en Esperanto, ĉar mi ne lernis la vortojn de tio. Sed ĉar mi ne volas forgesi la malbonajn okazojn en la historio de la homaro, kiel la tempon de Hitler kaj de Stalin kaj de la milito en Irako kaj de la milito en Vjetnamujo, eble la resto de la itala kantaĵo kantas pri la multego da mono kiun tiam perdis A.E.A., i.a. per la printado de centdolaro lernolibro kies grandan kvanton A.E.A poste plejparte detruis pro neuzblo. Historio instruas nin ne refari stultajn aferojn. La “Esperanta rond’” do devas relerni la reston de la kanto pri “nia Esperanta rond’”. Ĉu la sklavoj de Usono aŭ la amikoj de Ĉinujo ripetos la stultaĵojn de nia historio?

Marcel Leereveld.

DU SIMILAJ SED MALSAMAJ KUNMETADOJ .

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

Esperanto estas Aglutina lingvo, la plej larĝe aglutina. La plej komunaj aglutinaj kunmetaĵoj estas tiuj, kie oni kungluas substantivon kun sia prepozitivo, ekz. el “La kunveno de la estraro” venas “La estrarkunveno”. Krom la kutimaj reguloj por fari aglutinan kunmetaĵon, nome ke la substantivo venas kiel ĉefelemento laste, ke nenio troviĝas inter la du elementoj, ke la prepozicio kutime forfalas sed tenas sian signifon en la kunmeto, kaj ke eventualaj adjektivoj difinas nur la ĉefelementon, krom tioj la antaŭa prepozitivo devas havi ĝeneralan sencon. Ekz. “tablotuko” estas tuko por ĉiuj tabloj, kaj ne eblas la kunmeto “rondtablotuko”.

Ekzistas tamen kunmetaĵo per kiu ni povas aldoni specifiaĵon, adjektivon, al la flankelemento, sed tiaj kunmetaĵoj ne estas aglutinaj kaj kreas du vortojn. Ĝi enhavas la neaglutinan kunmetadon de substantivo kun sia adjektivo, ekz. “malvarmakva naĝejo” el “naĝejo de (kun) malvarma akvo”. Tiajn kunmetojn oni ne povas fari aglutine, ĉar la prepozitivo “de malvarma akvo” ne estas ĝeneralsenca, pro la adjektivo “malvarma”. Ili iomete ekzistas en etnaj lingvoj. La regulo por tiaj kunmetoj de substantivo kun sia adjektivo tamen estas, ke la kunmetaĵo povas ekzisti nur kiel adjektivo, ekz. “malvarmakva”, kaj neniam kiel substantivo (*“malvarmakvo”). Aŭ kiel adverbo kun sia verbo: “fortlabore sukcesi”, sed ne *“fortlabori”.

Dum la flankelemento de aglutina kunmetaĵo devas havi ĝeneralan sencon, la kunmetaĵo de substantivo kun sia adjektivo estas specifa. Jen kelkaj ekzemploj: tablotuko kaj rondtabla tuko; dompordo kaj midoma pordo; manlaboro kaj fortmana laboro; pordŝlosilo kaj tiuporda ŝlosilo; manĝtempo kaj matenmanĝa tempo; vojaĝkunulino kaj longvojaĝa kunulino. **Marcel Leereveld.**

Universala baza enspezo (UBI)

Por pli kontentiga kaj sekura mondo

Universala baza enspezo (UBI) estas simpla ideo: perioda konstanta pago senkondiĉe transdonita al ĉiuj individuoj, sen rimedo-testado aŭ labora postulo.

Tio helpas solvi multajn nunajn problemojn de la tuta homaro **Roger Springer**

La Manlia Esperanto-Klubo Anoj

kunvenas la unuan kaj trian sabatojn je la 10.30 atm. Unu taso da klubpagota kafo atendas vin. Anoj de la Manlia

Esperanta klubo nun kunvenas sed ni elekas la kafejon laŭ la vetero kaj la sekuro kontraŭ la kronviruso. **Roger Springer**

3ZZZ En la elsendo de la 7a de septembro vi trovas konsilojn pri kiel reunigi sian

cerbon, respondon al la demando :ĉu estas privilegia momento en la vivo por lerni duan lingvon. Vi malkovras novan kantiston, Tim, kies unua albumo eldonis Vinikosmo. **Franciska Toubale**

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE